

Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerijai
sumin@sumin.lt

2020-11-09 Nr. S-070
į 2020-11-03 Nr. 2-5377

DĖL INFORMACIJOS APIE COVID-19 SUKELTAS PROBLEMAS

Atsakydami į Jūsų prašymą, teikiame apibendrintą informaciją apie didžiausias su veiklos organizavimu Covid-19 pandemijos sąlygomis susijusias problemas bei siūlomus jų sprendimo būdus.

Lietuvos keleivių vežimo asociacija (toliau – LKVA) nuo pat pandemijos pradžios teikė Susisiekimo ministerijai ir kitoms valstybinės valdžios institucijoms informaciją apie Covid-19 neigiamą poveikį keleivių vežimo sektoriui, taip pat bandė atkreipti dėmesį į pandemijos šiam sektoriui keliamas problemas ir siūlė būdus jų sprendimui (pasiūlymų lentelė pridedama).

Kaip matyti iš lentelėje pateiktos informacijos, pagrindinės keleivių vežimo įmonių sektoriaus problemos šiais metais buvo ir šiuo metu yra, *visų pirma* pablogėjusi finansinė padėtis, išsekę finansiniai resursai ir vėluojantys valstybinių institucijų sprendimai šiuo klausimu, *antra* – Konkurencijos tarybos 2020-07-14 sprendimas besitęsiant pandemijai per 8 mėnesius nutraukti LTSA su vežėjais sudarytas sutartis dėl keleivių vežimo tolimojo susisiekimo maršrutais, *trečia* – vykdomos naujos teisėkūrinės iniciatyvos, kurias įgyvendinus būtų apsunkinta keleivių vežėjų veikla ir *ketvirta* - galimybė operatyviai stabdyti eismą tolimojo susisiekimo maršrutuose sumažėjus keleivių skaičiui, nustatyti karantino metu pagrįstus minimalius reikalavimus keleivių vežimui viešojo transporto priemonėse, leisti stabdyti elektroninių vinječių galiojimą ir taikyti kitas reikalingas veiklos palengvinimo priemones.

Pirma. Dėl finansinės paramos pažymėtina, kad ne visomis valstybės paramos priemonėmis, pvz., INVEGA, galėjo pasinaudoti keleivių vežėjai, nes nemažai jų yra didelės arba savivaldybių valdomos įmonės. O parama labai reikalinga, nes pandemijos metu keleivių sumažėjo ne tik vietiniame (miesto ir priemiestiniame) susisiekime, bet ypač ženkliai keleivių sumažėjo tolimojo susisiekimo maršrutuose (ekonominis veiklos pagrindas), o kai kuriuose šios ūkinės veiklos segmentuose jis sumažėjo drastiškai, pvz. tarptautiniais maršrutais ir užsakomaisiais (turistinės kelionės užsienyje) reisais, kur keleivių neliko beveik visai.

Atsižvelgiant į tai būtina, kad keleivių vežimo sektorius būtų laikomas nukentėjusiu nuo Covid-19 veiklos sektoriumi ir, prasidėjus antrai pandemijos bangai, šio sektoriaus visos - didelės, vidutinės, mažos, taip pat ir savivaldybių valdomos - įmonės galėtų gauti visas verslo subjektams taikomas valstybės paramos priemones.

Pažymėtina, kad keleivių vežėjus atstovaujančios asociacijos LKVA ir LINAVA siūlė atskirą paramos priemonę, skirtą tolimojo susisiekimo vežėjams, panaudojant per pandemiją nepanaudotas transporto lengvatų lėšas, kurių pagal Finansų ministerijos pateiktą informaciją¹ 2020 m. spalio 28 d. yra 4,875 mln. Eur.

Antra. LKVA nuomone, tiek Susisiekimo ministerija, tiek Lietuvos transporto saugos administracija (toliau – LTSA) turėtų argumentuotai kreiptis į Konkurencijos tarybą dėl šios institucijos 2020-07-14 nutarimo peržiūrėjimo iš esmės, atsižvelgiant į tyrimo metu pateiktus visus vežėjų argumentus (nacionalinį saugumą, vartotojų interesus, vežėjų investicijas, galimas socialines neigiamas pasekmes ir kt.) arba kreiptis bent dėl nutarimo vykdymo, kad sutarčių nutraukimo ir naujų vežėjų parinkimo procedūros nebūtų vykdomos pandemijos metu skubotai ir nepasiruošus, t.y. šioms procedūroms atlikti nustatyti kitą, vėlesnį, pvz., 8 mėnesių terminą po ekstremalios situacijos. Taip pat būtų logiška kreiptis į Konkurencijos tarybą, kad ji pati sustabdytų įpareigojimą parinkti naujus vežėjus, kol bus išspręstas LTSA ir Konkurencijos tarybos ginčas teisme.

¹ Finansų ministerijos 2020-11-05 raštas Nr. ((2.35E-03)-5K-2019124)-6K-2006190.

Trečia. Svarbu pandemijos metu nepradėti naujų teisėkūrinių iniciatyvų, kad jos dar labiau nepablogintų ir taip blogą ūkio subjektų padėtį. Pvz., Susisiekimo ministerija 2020 m. rengė Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklių (toliau – taisyklės) projektus, kuriais numatoma iš esmės keisti iki šiol vykdytą valstybės politiką tolimojo susisiekimo srityje, t.y. pertvarkyti tolimojo susisiekimo teisinį reglamentavimą, tvarkaraščius ir maršrutus sudaryti neatsižvelgiant į šiuo metu dirbančių vežėjų interesus, be to dar palankiai pritaikant juos valstybiniam geležinkelio vežėjui, kuris dotuojamas iš valstybės biudžeto ir pan.

Ketvirta. Taip pat būtina kuo skubiau priimti sprendimus dėl eismo stabdymo tuose tolimojo susisiekimo maršrutuose (ar atskiruose reisuose), kur keleivių skaičius sumažėja tiek, kad vežėjai pradeda dirbti nuostolingai. Tokiu būdu būtų išlaikomas bent minimalus maršrutų tinklas, vežėjai ekonomiškai nepagrįstai neiekvotų ir taip išsekusių finansinių resursų, o, atsistačius keleivių srautams, vežėjai operatyviai galėtų atnaujinti eismą.

Be to, asociacijos nuomone, būtina siekti, kad karantino metu būtų nustatyti tik pagrįsti minimalus reikalavimai keleivių vežimui viešajame transporte, nes jame nėra nustatoma užsikrėtimo atvejų. Ribojimai, kurie buvo nustatyti pirmojo visuotinio karantino metu (šachmatinės keleivių sodinimo tvarka, draudimas vežti daugiau keleivių, nei pusė sėdimų vietų, draudimas vežti keleivius priekinėse eilėse už vairuotojo ir pan.) būtų pertekliniai. Taip pat, kaip ir pirmojo karantino metu, vežėjų prašymu būtina leisti stabdyti elektroninių vinječių galiojimą ir taikyti kitas reikalingas veiklos palengvinimo priemones.

Atsižvelgiant į tai, **prašome:**

1. Dėti visas pastangas, kad keleivių vežimo veikla būtų įtraukta į nukentėjusių nuo Covid-19 veiklų srašą ir keleivių vežimo įmonės turėtų galimybes naudotis visomis valstybės taikomomis paramos priemonėmis, nepriklausomai nuo įmonės dydžio ar įmonės statuso (privati bendrovė ar savivaldybių valdoma įmonė).

2. Vežėjams, kurie keleivius veža tolimojo susisiekimo maršrutais, įgyvendinti atskirą paramos priemonę, kurios įgyvendinimo būdas išdėstytas LKVA 2020-10-26 rašte Nr. S-068² ir yra Susisiekimo ministerijos kompetencijos klausimas, be to, tokiai priemonei neprieštarauja Finansų ministerija³.

3. Kreiptis į Konkurencijos tarybą **i)** dėl jos 2020-07-14 nutarimu numatyto įpareigojimo (per 8 mėnesius nutraukti sutartis ir parinkti naujus vežėjus) vykdymo sustabdymo, kol bus baigtas nagrinėti LTSA skundas teisme ir įsiteisės jo sprendimas arba **ii)** dėl kito šio įpareigojimo įvykdymo termino nustatymo, pvz., 8 mėnesiai po ekstremalios situacijos pabaigos.

4. Nesibaigus Covid-19 sukeltai ekstremaliai situacijai, skubotai nekeisti valstybės politikos tolimojo susisiekimo klausimu, o pirma inicijuoti plačią diskusiją, įtraukiant į ją Prezidentūros, Seimo, Vyriausybės, keleivių ir vežėjų atstovus), nekeisti Leidimų išdavimo taisyklių nuostatų, kurios pablogintų keleivių ir vežėjų būklę ar, svarbiausia, padidintų šalies regionų atskirtį.

5. Kreiptis į Sveikatos apsaugos ministeriją, kad nebūtų nustatomi pertekliniai ir nepagrįsti reikalavimai keleivių vežimui viešajame transporte.

6. Leisti stabdyti elektroninių vinječių galiojimą ir taikyti kitas reikalingas veiklos palengvinimo priemones.

PEIDEDAMA: LKVA 2020 m. teikti pasiūlymai dėl Covid-19 pandemijos sukeltų problemų, 2 lapai.

Pagarbiai

Prezidentas

Gintaras Nakutis

8 655 83009, info@lkva-asociacija.lt

² Pridedamos lentelės 11 punktas.

³ Finansų ministerijos 2020-11-05 raštas Nr. ((2.35E-03)-5K-2019124)-6K-2006190.

LIETUVOS KELEIVIŲ VEŽIMO ASOCIACIJOS TEIKTI PASIŪLYMAI DĖL COVID-19 PANDEMIJOS PROBLEMŲ

Eil. Nr.	Data ir Nr.	Problematika	Siūlomi sprendimų būdai
1.	2020-03-15 Nr. S-022	Dėl pandemijos poveikio mažinimo priemonių	1. Pripažinti keleivių vežimo įmonių darbuotojus turinčiais teisę gauti dalinio darbo kompensaciją dėl koronaviruso sukeltos ekstremalios situacijos. 2. Įšaldyti Sodros įmokas, vėliau sudaryti mokėjimo atidėjimo sutartis. 3. Netekto DU kompensavimas. 4. Sudaryti galimybes laikinai keisti darbo sąlygas. 5. Valstybės garantija įmonės finansuojančioms finansinėms įstaigoms. 6. Atidėti mokestinių prievolių valstybės biudžetui vykdymą.
2.	2020-03-20 Nr. S-023	Dėl techninių apžiūrų atidėjimo	Pratęsti karantino laikotarpiu privalomų techninių apžiūrų galiojimą.
3.	2020-03-20 Nr. S-024 (bendras LINAVA ir LKVA raštas)	Dėl keleivių vežimo ūkinės veiklos sektoriaus pripažinimo vienu iš labiausiai nukentėjusiu sektoriumi	Siūloma pripažinti keleivių vežimo sektorių vienu iš labiausiai nukentėjusiu ūkinės veiklos sektoriumi, kad keleivių vežėjai galėtų gauti valstybės paramą skirtą ūkio subjektams, nukentėjusiems nuo Covid-19.
4.	2020-03-23 Nr. S-025	Dėl minimalaus tolimojo susisiekimo tinklo išlaikymo	Nustatyti minimalų tolimojo susisiekimo tinklą ir numatyti paramos skyrimo tvarką.
5.	2020-03-31 Nr. S-028	Dėl vinječių galiojimo stabdymo	Stabdyti vinječių galiojimą nuo ekstremalios situacijos pradžios ir 3 mėnesius jai pasibaigus.
6.	2020-05-15 Nr. S-038	Dėl paramos keleivių vežimo sektoriui	1. Tolimojo reguliaraus susisiekimo maršrutus aptarnaujantiems vežėjams suteikti tęstinę, kas mėnesį išmokamą finansinę paramą, kurios dydis būtų apskaičiuojamas kaip 2019 išmokėtų ir 2020 metais tą patį mėnesį apskaičiuotų negautų pajamų dėl transporto lengvatų taikymo skirtumas. Lėšų šaltinis – sutaupytos biudžeto lėšos negautoms pajamoms pagal transporto lengvatų įstatymą vežėjams kompensuoti

			2. Paramai tarptautinius ir užsakomuosius reišus atliekantiems vežėjams numatyti lėšų krepšelį, kuris galėtų būti paskirstytas proporcingai ridai ar pagal kitus kriterijus. 3. Kompensuoti savivaldybių biudžetams vietiniame (miesto ir priemiestiniame) susisiekiame didesnius dėl Covid-19 neigiamo poveikio vežėjų patirtus nuostolius, kad savivaldybės galėtų atsiskaityti su vežėjais. 4. Švelninti reikalavimus keleivių vežimui viešajame transporte (šachmatinė tvarka, dvi eilės už vairuotojo be keleivių ir pan.)
7.	2020-05-21 Nr. S-039	Dėl ribojimų viešajame transporte švelninimo	Atsisakyti šachmatinės keleivių sodinimo tvarkos, leisti vežti daugiau keleivių, nei pusė sėdimų vietų, panaikinti draudimą vežti keleivius priekinėse eilėse už vairuotojo.
8.	2020-09-09 Nr. S-057	Dėl padėties tolimojo susisiekiimo maršrutuose	Priimti vežėjų prašymus, nesant keleivių arba esant mažam keleivių skaičiui laikinai iki ekstremalios situacijos pabaigos stabdyti eismą tolimojo reguliaraus susisiekiimo maršrutuose.
9.	2020-09-24 S-063	Dėl vežėjų atsisakomų tolimojo susisiekiimo maršrutų	Organizuoti, vadovaujantis Taisyklėmis, konkursus vežėjams parinkti vežti keleivius atsisakomuose maršrutuose, ir tik jiems neįvykus, priimti sprendimą dėl tų maršrutų reikalingumo.
10.	2020-10-05 Nr. S-065	Dėl valstybės politikos tarpmiestinių autobusų susisiekiimo srityje	Organizuoti aukščiausio lygio diskusijas dėl valstybės politikos tolimojo susisiekiimo srityje.
11.	2020-10-26 Nr. S-068	Dėl paramos keleivių vežimo veiklos sektoriui	Siūloma nustatyti žemiau apibrėžtą paramos schemą tolimojo susisiekiimo vežėjams: - paramos finansinis šaltinis – valstybės biudžete 2020 metais numatytos ir, lyginant su 2019 metais, nepanaudotos (sutaupytos) valstybės biudžeto lėšos, skirtos vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu tolimojo susisiekiimo reguliariuose maršrutuose, kompensavimui (atlyginimui); - tikslinis lėšų panaudojimas – paramos lėšos galėtų būti skirtos užskaityti vežėjams per karantiną ir ekstremalią situaciją susidariusioms mokestinėms nepriemokoms valstybės ir Sodra biudžetams padengti; - paramos administratorius – LTSA, kuri šiuo metu administruoja ir turi visas reikalingas vežėjų ataskaitas apie 2019 ir 2020 metais konkrečiuose maršrutuose konkrečioms vežėjams išmokėtas lėšas negautoms pajamoms pagal Transporto lengvatų įstatymą kompensuoti.